

ΕΛΛΑΔΑ και ΕΞΑΡΤΗΣΗ (της Φωτεινής Μαστρογιάννη)

Η έννοια της εξάρτησης έχει αναλυθεί εκτενώς από την οικονομική επιστήμη. Η αντίστοιχη οικονομική θεωρία υποστηρίζει ότι η αιτία υπανάπτυξης πολλών χωρών οφείλεται σε μία συγκεκριμένη δομή της παγκόσμιας οικονομίας η οποία ευνοεί ορισμένες χώρες εις

βάρος των άλλων και περιορίζει τη δυνατότητα ανάπτυξης των υποδεέστερων οικονομιών (Dos Santos, 1971), καθιστώντας τις χώρες με τις υποδεέστερες οικονομίες φτωχές και μόνιμα εξαρτημένες από τη βοήθεια των ισχυρότερων χωρών. Η εξάρτηση δημιουργεί δύναμη. Πλήθος θεωριών διαφόρων επιστημονικών πεδίων έχουν αναλύσει την έννοια της εξάρτησης συγκλίνοντας σε πολλά σημεία.

Σύμφωνα με τον κοινωνιολόγο Emerson (1962) όταν ένας άνθρωπος εξαρτάται από τον άλλο για κάτι που έχει ανάγκη τότε ο δεύτερος είναι αυτός που έχει τη δύναμη. Η εξάρτηση μεγαλώνει όταν το άτομο δεν έχει εναλλακτικές λύσεις και πρέπει να συνδιαλλαχτεί με αυτόν που έχει τη δύναμη προκειμένου να πάρει αυτό που χρειάζεται. Στην περίπτωση μας αυτό ισχύει σε επίπεδο χώρας όπου η Ελλάδα είναι πλήρως εξαρτώμενη από τους θεσμούς προκειμένου να μην χρεοκοπήσει. Ο εθισμός π.χ. από τα ναρκωτικά είναι μία βαριά μορφή εξάρτησης γι' αυτό δεν είναι τυχαίο που ο Γιάν(ν)ης Βαρουφάκης απεκάλεσε την Ελλάδα ναρκομανή. **«Η Ελλάδα είναι σαν ναρκομανής που ζητάει την επόμενη δόση, δεν θα το δεχτούμε αυτό».**

Η μεγάλη εξάρτηση, σύμφωνα με τους ψυχολόγους (Bressert, 2016) μπορεί να οδηγήσει σε ψυχική διαταραχή. Η διαταραχή της εξαρτημένης προσωπικότητας έχει πλέον αναπτυχθεί σε ολόκληρο

τον ελληνικό λαό που φοβάται την εγκατάλειψη από τον ισχυρό (ΕΕ, θεσμοί κτλ.) και χρειάζεται τη συνεχή φροντίδα του. Έχει αποκτήσει πλέον εξαρτημένη και υποτακτική συμπεριφορά γιατί θεωρεί ότι δεν μπορεί να ζήσει χωρίς την βοήθεια των ισχυρών. Όπως τα άτομα που έχουν αυτή τη διαταραχή έτσι και μεγάλο μέρος του ελληνικού πληθυσμού είναι πλέον απαισιόδοξο και αμφιβάλλει ή και υποτιμά τις ικανότητές του.

Αυτός που θέλει να αυξήσει τη δύναμη του προσπαθεί να αυξήσει την εξάρτηση είτε αυξάνοντας το επίπεδο ανάγκης του εξαρτώμενου (π.χ. επιβολή των capital controls στην Ελλάδα) είτε περιορίζοντας τις εναλλακτικές που μπορεί να διαθέτει το άτομο (απειλές καταστροφής για έξοδο από την Ευρωζώνη ή την ΕΕ) είτε ακόμα και λεκτικά (διαρκής υποτίμηση του ελληνικού λαού από τα ξένα ΜΜΕ κυρίως τα γερμανικά).

Σύμφωνα με την κοινωνιολογική θεωρία του Emerson, **η εξάρτηση μειώνεται όταν το άτομο βρίσκει εναλλακτικές ή όταν αποφασίζει να παύσει τον διαρκή εξευτελισμό που του προκαλεί η εξάρτηση από τον ισχυρό.** Δεν είναι άραγε εξευτελιστικό αυτό που βιώνει ο ελληνικός λαός από τους δανειστές;

Οι υποστηρικτές της οικονομικής θεωρίας της εξάρτησης υποστηρίζουν ότι μία χώρα μπορεί να απαλλαχθεί από την εξάρτηση με διάφορους τρόπους. **Στην Ελλάδα, η μία τάση υποστηρίζει ότι η αποκοπή από την εξάρτηση θα πρέπει να γίνει όταν η κυρίαρχουσα χώρα ή σύνολο χωρών (βλ.βόρειες χώρες της ΕΕ) θα είναι σε στιγμή αδυναμίας όπως έγινε το 1950 με την Ινδία και τη Βρετανία, υποστηρίζεται δηλαδή ότι η κατάλληλη στιγμή είναι όταν το ίδιο το Ευρώ θα αρχίσει να έχει πρόβλημα και όχι να επιδιώξει η Ελλάδα την έξοδό της από την Ευρωζώνη.**

Η άλλη τάση υποστηρίζει την εκβιομηχάνιση – υποκατάσταση των εισαγωγών δηλαδή την παραγωγή αγαθών σε τοπικό επίπεδο αντί της εισαγωγής τους από το εξωτερικό (Escobar 1995) όπως έγινε σε αρκετές χώρες κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970 και 1980 προκειμένου η Ελλάδα να είναι οικονομικά αυτάρκης. Παράλληλα, σε διεθνές επίπεδο η χώρα θα πρέπει να δημιουργήσει

τις κατάλληλες συμμαχίες με άλλες χώρες που να έχουν παρόμοιες βλέψεις και έτσι να ισχυροποιήσει την πολιτική της παρουσία.

Το επίπεδο ανισοτήτων εντός της ίδιας της χώρας δηλαδή μεταξύ του μεγάλου μέρους του πληθυσμού και των τοπικών ελίτ δεν έχει αναλυθεί εκτενώς. Είναι γνωστό ότι εάν ακολουθηθεί η τάση της εκβιομηχάνισης – υποκατάστασης των εισαγωγών χωρίς όμως να αντιμετωπισθούν οι εγχώριες ανισότητες τότε μπορεί να υπάρξει οικονομική ανάπτυξη αλλά θα υπάρξει ταυτόχρονα και αύξηση των ανισοτήτων και κατά συνέπεια θα υπάρχει ανάπτυξη μεν αλλά όχι κοινωνική ευημερία η οποία φαίνεται από δείκτες όπως είναι π.χ. το προσδόκιμο ζωής, η παιδεία κτλ.

Και οι δύο προσεγγίσεις ωστόσο δεν αντιμετωπίζουν επαρκώς το θέμα της παγκοσμιοποίησης, εστιάζουν κυρίως στο κράτος-έθνος όταν η εξέλιξη της τεχνολογίας των επικοινωνιών έχει καταρρίψει τα σύνορα και πλέον οι διάφορες κοινωνικές ομάδες (κυρίαρχες και μη) ενός έθνους επικοινωνούν εύκολα με τις αντίστοιχες στο εξωτερικό (Reyes, 2001). Ως εκ τούτου, θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι επικρατεί περισσότερο μία προσέγγιση κοινωνικών τάξεων παρά κρατών ή εθνών.

Η εξάρτηση τόσο η κοινωνική όσο και η οικονομική είναι μία αφύσικη και άρρωστη κατάσταση και ως εκ τούτου πρέπει να τερματίζεται αλλά με συγκεκριμένο σχέδιο και συνυπολογίζοντας όλες τις σύγχρονες συνθήκες όπως έχουν διαμορφωθεί στο παγκόσμιο περιβάλλον.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Bressert, S. (2016). Dependent Personality Disorder Symptoms. *Psych Central*. Διαθέσιμο στον Παγκόσμιο Ιστό:
<<http://psychcentral.com/disorders/dependent-personality-disorder-symptoms/>>

Capital.gr (2016). Capital Controls: Η κρίση εμπιστοσύνης ανάγκασε σε φυγή 45 δισ. Καταθέσεων. Διαθέσιμο στον Παγκόσμιο Ιστό:
<<http://www.capital.gr/story/3136395>>

Dos Santos, T. (1971). The Structure of Dependence in K.T. Fann and Donald C. Hodges, eds., *Readings in U.S. Imperialism*. Boston: Porter Sargent.

Emerson, R.M. (1962). Power-Dependence Relations. *American Sociological Review*, 27, 1, 31-4.

Enikonomia.gr (2015). Σαπέν: Το ελληνικό χρέος είναι ένα θέμα, αλλά η Γαλλία είναι εδώ. Διαθέσιμο στον Παγκόσμιο Ιστό:
<<http://www.enikonomia.gr/timeliness/12972,Sapen-To-ellhniko-x-reos-einai-ena-8ema-alla-h-Gallia-einai-edw.html>>

Ferraro, V. (2008). Dependency Theory: An Introduction, *The Development Economics Reader*, ed. Giorgio Secondi, London: Routledge, pp. 58-64. Διαθέσιμο στον Παγκόσμιο Ιστό:
<<https://www.mtholyoke.edu/acad/intrel/depend.htm>>

Reyes, G.E.(2001). *Four Main Theories of Development: Modernization, Dependency, World-Systems and Globalization*. Διαθέσιμο στον Παγκόσμιο Ιστό:
<<https://pendientedemigracion.ucm.es/info/nomadas/4/gereyes1.htm>>

**Φωτεινή Μαστρογιάννη,
Οικονομολόγος, καθ.ΜΒΑ, συγγραφέας**

Πηγή/φωτογραφία: mastroianni.blogspot.gr